

De Groene pad (*Bufo viridis* Laurenti, 1768) in Nederland?

A.J.W. LENDERS, Groenstraat 106, 6074 EL Melick

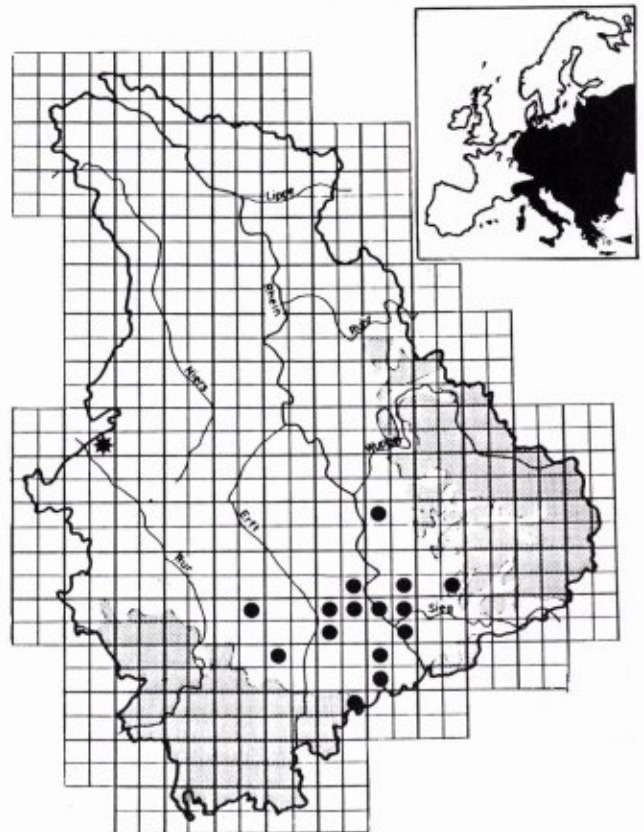
De Groene pad heeft zijn hoofdverspreidingsgebied in Oost-Europa. In West-Europa reikt zijn areaal tot Zuid-Zweden, West-Duitsland en Oost-Frankrijk. Verder naar het zuiden toe komt de soort voor in geheel Italië, alsook op Corsica en de Balearen. In West-Duitsland omvat het verspreidingsgebied de deelstaat Nordrhein-Westfalen, is daar echter beperkt tot de zgn. Niederrheinische Bucht (NIEKISCH, 1983). Een beeld van de verspreiding geeft fig. 1.

Tijdens zijn lezing voor de Herpetologische Studiegroep Limburg meldde dr. E. Holtappels dat in 1985 een Groene pad was waargenomen in de Kreiss Heinsberg. Gevraagd naar een nadere plaatsaanduiding bleek het dier aangetroffen te zijn in de Rosenthaler Sandgrube, ongeveer één kilometer ten zuiden van Vlodrop-Station, net over de Duitse grens. Deze mededeling was de directe aanleiding tot de vraagstelling zoals die in de titel van dit artikel is weergegeven.

Alvorens op deze vraag in te gaan is het goed wat meer te weten omtrent de systematiek en ecologie van het dier. De Groene pad is nauw verwant aan de Rugstreeppad. In gebieden waar beide soorten samen voorkomen kan hybridisatie optreden. De Groene pad vertoont qua uiterlijk veel overeenkomst met de Rugstreeppad (zie fig. 2), maar verschilt daarvan door een sterker contrasterend vlekkenpatroon, vaak zonder rugstreep. Bovendien zijn de vlekken zelfs duidelijk groen van kleur, terwijl de Rugstreeppad een bruine grondkleur heeft. Ook zijn Groene padden over het algemeen een stuk groter (tot 10 cm). De achterpoten zijn wat langer en de gewrichtsknobbeltjes onder de langste achterteen zijn ongepaard. De Groene pad is evenals zijn naaste verwant overwegend een nachtdier. Ze heeft een voorkeur voor het laagland en zoekt daar droge zandige biotopen op. Het is een soort die uitgesproken warmteminnend is. Ze schijnt bosrijke gebieden te mijden. In Schleswig-Holstein worden ook gebieden gekoloniseerd met een overwegend agrarisch grondgebruik (DIERKING-WESTPHAL, 1981). In het noordwestelijk deel van het verspreidingsgebied wordt het dier vooral aangetroffen in klei- en kiezelgroeven (DIERKING-WESTPHAL 1981, HONEGGER, 1981, NIEKISCH, 1983).

Evenals voor de Geelbuikvuurpad en de Vroedmeesterpad zijn groeven vaak één van de laatste geschikte biotopen. In het omringende cultuurlandschap zal men tegenwoordig tevergeefs een geschikt leefmilieu voor deze dieren zoeken. De Groene pad heeft een voorkeur voor droge, stenige terreinen met een sterke zonneex-

positie en weinig vegetatie. Deze kunstmatige gevormde ruderaal gebieden komen het meest overeen met het woeste cultuurland dat door een zeer extensieve landbouw gevormd werd voor de eeuwwisseling. Het dier moet dan ook in vorige eeuwen een grotere verspreiding gekend hebben. HONEGGER (1981) geeft aan dat de Groene pad in veel Europese landen sterk bedreigd wordt. Als oorzaak hiervoor wordt een verdergaande biotoopvernietiging aangegeven. Een voortschrijdende opschoning van het landschap biedt te weinig levensruimte voor het dier. Toch is de Groene pad in zekere zin een duidelijke cultuurvolger. In het zuiden van het verspreidingsgebied kan het dier massaal voorkomen in menselijke nederzettingen. Er kan zelfs een soort specialisatie optreden waarbij Groene padden 's nachts vooral jagen op insecten en wormen op wegen binnen

Figuur 1. De verspreiding van de Groene pad in het noordelijke Rheinland (naar NIEKISCH, 1983). Met een asterisk is de nieuwe vindplaats aangegeven. De inzet geeft het Europese verspreidingsgebied aan (naar ARNOLD et al., 1978).

de bebouwde kom. Plaatselijk leidt dit tot veel verkeersslachtoffers onder de dieren.

In tegenstelling tot de Rugstreeppad moet het voorplantingswater van de Groene pad vrij diep zijn. Eieren worden afgezet in water dat minimaal een diepte heeft van 15 cm. Er werden zelfs eisnoeren gevonden tot op 60 cm. (NIEKISCH, 1983). De voorkeursdiepte schijnt bij ± 25 cm te liggen (BLAB, 1981). Aan het voortplantingswater worden verder geen eisen gesteld. Watervegetatie is van ondergeschikt belang, de eisnoeren worden meestal afgezet op de kale poelbodem. Gezien de biotoopeisen van het dier, is het voorkomen van de Groene pad in de Rosenthaler Sandgrube niet verrassend. Deze oude klei- en zandgroeve wordt momenteel gebruikt als stortplaats voor de Deutsche Bundesbahn. De Duitse Spoorwegen voeren vooral stenen aan, afkomstig van spoordijken en emplacementen uit geheel Nordrhein-Westfalen. Men mag aannemen dat dit afval over het algemeen vrij milieuvriendelijk is. De groeve is thans meer dan de helft gevuld en hoewel de frequentie waarmee het puin wordt aangevoerd niet erg hoog is, mag verwacht worden dat ze over enkele jaren geheel dichtgestort is. Op de steenstort treffen we ruderele en adventieve plantensoorten aan. Grote delen van het stort zijn nog onbegroeid. Onderin de groeve is na verloop van tijd een open heidevegetatie ontstaan met vrij veel opslag van berk en den. Andere soorten reptielen en amfibieën die ter plekke voorkomen zijn onder meer: Gladde slang (*Coronella austriaca*), Zandhagedis (*Lacerta agilis*), Hazelworm (*Anguis fragilis*), Bruine kikker (*Rana temporaria*) en Rugstreeppad (*Bufo calamita*). Dit zijn eveneens warmteminnende soorten die vaker aangetroffen worden op ruderele terreinen. Ze zijn overigens allen bekend uit het omringende Meinweggebied.

De meest logische verklaring voor de aanwezigheid van de Groene pad in de groeve is dat het dier is aangevoerd met het stenige puin uit een ander deel van Duitsland. Het is momen-

Figuur 2. De Groene pad met karakteristiek vlekkenpatroon en horizontale pupil (uit ARNOLD et al., 1978).

teel niet meer te achterhalen welk gebied dit geweest kan zijn. Deze niet bewuste onnatuurlijke verspreiding van amfibieën vindt wel vaker plaats en is in onze moderne maatschappij ook niet te voorkomen. Door het ontbreken van natuurlijke corridors zou de Groene pad de groeve normaal gesproken nooit bereikt hebben. We kunnen dan ook niet spreken van een natuurlijke vestiging, hetgeen overigens wel voor meer amfibieënsoorten in groeven zal gelden.

Toch lijkt me deze manier van verspreiding acceptabel, hetgeen betekent dat het streven niet gericht moet zijn op het wegvangen van de dieren, maar op een optimalisering van het biotoop, zodat de soort zich ter plekke kan handhaven. Of er zich een blijvende populatie van de Groene pad in de Rosenthaler Sandgrube zal vestigen is zeer onzeker en hangt in hoge mate af van het aantal dieren ter plaatse. De enkele melding uit 1985 geeft hierover geen uitsluit. Belangrijk is echter wel dat het huidige landbiotoop gehandhaafd blijft en dat er een voortplantingsplaats aanwezig is met voldoende diep water. Alleen onder deze voorwaarden zal er een stabiele populatie kunnen ontstaan.

Komt de Groene pad binnenkort in Nederland voor? Deze vraag kan alleen positief beantwoord worden indien er werkelijk sprake is van een grote populatie op Duits grondgebied. Volgens BLAB (1978) lijkt de Groene pad wat zijn verspreidingsmechanisme betreft geheel op de Rugstreeppad.

De soorten kunnen jarenlang een be-

paald biotoop bezetten. Daarentegen zijn zowel jonge als volwassen dieren zeer mobiel en kunnen ze grote afstanden afleggen naar andere geschikte terreinen om daarna weer geruime tijd op die plekken te verblijven. Het is zelfs niet ongebruikelijk dat Groene padden op zoek naar voedsel afstanden tot 1 km overbruggen.

De omgeving van Vlodrop Station is voorts zeker niet ongeschikt voor de Groene pad en het blijft dus een aantalsprobleem of deze soort zich door een verspringende dislokatie in Nederland zal vestigen.

Vooralsnog is er echter zelfs geen enkel bewijs dat de Groene pad zich blijvend heeft gevestigd aan de Duitse zijde van de grens.

Summary

The Green toad (*Bufo viridis* Laurenti, 1768) in The Netherlands?

In 1985 the Green toad was observed in a sandpit in Nordrhein-Westfalen (Western-Germany). This new location is at a distance of approximately one kilometer from the Dutch border in the middle of the province of Limburg. This article deals with the possible occurrence of *B. viridis* in the Netherlands. As stated the Green toad will only reach Dutch territory if the German population is large enough to expand. Although the habitat conditions on both sides of the border seem favourable, there is as yet no evidence of permanent settlements of the Green toad near the border in Germany.

Literatuur

- ARNOLD E.N., J.A. BURTON en D.W. OVENDEN, 1968. Elseviers reptielen- en amfibieëngids. Amsterdam/Brussel; Elsevier.
- BLAB, J., 1978. Untersuchungen zu Ökologie, Raum-Zeit-Einbindung und Funktion von Amphibienpopulationen. Ein Beitrag zum Artenschutzprogramm. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz 18: 1-146.
- DIERKING-WESTPHAL, U., 1981. Zur Situation der Amphibien und Reptilien in Schleswig-Holstein. Kiel; Landesamt für Naturschutz und Landschaftspflege Schleswig-Holstein.
- HONEGGER, R.E., 1981. Threatened Amphibians and Reptiles in Europe. Wiesbaden; Akademische Verlagsgesellschaft.
- NIEKISCH, M., 1983. Wechselkröte - *Bufo viridis* Laurenti 1768. In: A. Geiger en M. Niekisch (Hrsg.). Die Lurche- und Kriechtiere im nördlichen Rheinland - Vorläufiger Verbreitungsatlas: 100-103. Neuss.